

Na een torpedering, een bomaanval of een mijnaanvaring waren er meestal talrijke overlevenden. Niet bij de 'Sembilangan' en de 'Sembilan' die, respectievelijk in maart en april '43, door *U-Boote* getorpedeerd werden terwijl zij met springstoffen geladen waren: beide schepen ontploften waarbij van de bemanning van de 'Sembilangan' slechts één Nederlander, van die van de 'Sembilan' slechts één Laskaar in leven bleef (er waren op beide schepen tezamen honderdeen-en-zeventig slachtoffers). Dat een schip in de lucht vloog, was overigens een uitzonderingsgeval. Het is evenwel menigmaal voorgekomen, dat er, al had men niet een lading explosieven aan boord, toch nauwelijks overlevenden waren. Dat men een schip dat zonk, op tijd verlaten kon, betekende nog niet dat men gered werd. Men kwam dan, vaak niet zonder grote moeilijkheden¹, in een reddingboot of op een reddingvlot terecht. Met een reddingvlot kon men in het geheel niet manoeuvreren en het manoeuvreren met een zware sloep was bij hoge zeevang uiterst bezwaarlijk.² Reddingsloepen en reddingvloten waren bovendien op enige afstand vaak moeilijk te onderscheiden (men denke aan de torpedobootjager die de mannen van de 'Farmsum' niet opmerkte) – men moet wel aannemen, dat velen omkwamen nadat zij één keer of zelfs meerdere keren, een schip ziende, gemeend hadden dat redding nabij was. Voer dat schip verder of kwam er in het geheel geen schip in zicht (dat zicht was uit de laag op de golven liggende reddingboten en -vloten bijzonder beperkt), dan was men prijsgegeven aan de elementen en aan de honger en, erger nog, de dorst – dan stierf de een na de ander tot er geen meer in leven was.

Toen het motorschip 'Bintang' in november '42 in de Atlantische Oceaan 650 mijl (1 200 km) beoosten Trinidad getorpedeerd werd (het zinkende schip trok de twee reddingsloepen in de diepte mee), bleven er vijf vloten in zee drijven. De overlevenden (de gezagvoerder, de eerste stuurman en nog negentien andere opvarenden waren omgekomen) kwamen op die vloten terecht, twaalf man per vlot. 'Een enkele deken', schrijft de Roever,

¹ Was een schip door een *U-Boot* getorpedeerd, dan werden veelal niet ver van die plaats waar dan nog drenkelingen in het water lagen (alle opvarenden van de koopvaardij beschikten over zwemvesten, waaraan knipperlichten vastzaten), door de escorteurs dieptebommen afgeworpen die onder water enorme explosies veroorzaakten: 'het was dan net', schreef later een Nederlander die gered werd, 'of de darmen uit je lichaam werden gerukt.' (aangehaald in Bezemer: manuscript, hoofdstuk XII, p. 69) ² Toen de 'Ijsselhaven' in juni '41 op de Atlantische Oceaan bij hoge zeevang getorpedeerd was, konden de overlevenden (vier-en-twintig man waren verdrinken) er niet in slagen, met hun sloep een kistje met blikken melk te bemachtigen dat op 10 meter afstand dreef.